CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

HYDREF 2019

TGAU
CYMRAEG IAITH - UNED 3
3000N30-1

© WJEC CBAC Cyf.

RHAGARWEINIAD

Defnyddiwyd y cynllun marcio hwn gan CBAC ar gyfer arholiad 2019. Penderfynwyd arno'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y gynhadledd yn fuan ar ôl sefyll y papur fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgriptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y gynhadledd oedd sicrhau bod y cynllun marcio wedi'i ddehongli a'i gymhwyso yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth i ganolfannau ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynllun marcio hwn.

© WJEC CBAC Cyf.

CYNLLUNIAU MARCIO TGAU

CYMRAEG IAITH - UNED 3

HYDREF 2019

Adran A (Darllen): 30 marc

Mae 6 darn darllen ar y thema 'Eira' yn y llyfryn darllen sydd ar wahân.

Darllenwch **bob** un o'r darnau'n ofalus ac yna atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Darn Darllen 1
Y Tywydd ar Ddydd Nadolig

A1. Ble disgynnodd y mwyaf o law ar ddydd Nadolig? [1]

Capel Curig, (Gwynedd)
Rhaid sillafu'n gywir.
Casglu gwybodaeth
✓- 1 marc

A2. Pryd roedd y tymheredd ar ei oeraf ar ddydd Nadolig? [1]

1878

Casglu Gwybodaeth
✓- 1 marc

Darn Darllen 2
Sut i Fesur Eira

A3. Esboniwch beth sy'n gwneud mesur eira yn fwy anodd na mesur glaw? [2]

- Mae eira yn cael ei chwythu gan y gwynt ac yn lluwchio.
- Mae hyn yn golygu bod yr eira'n ddwfn mewn mannau ond yn llai trwchus dafliad carreg i ffwrdd.

Casglu gwybodaeth a dehongli
✓- 1 marc

A4. Pa un o'r ffeithiau yma am fesur eira sy'n gywir? Nodwch drwy roi ✓ yn y golofn briodol. [1]

Bydd meteorolegwyr yn mesur cwymp yr eira deirgwaith y dydd.	
Mae angen mesur ddwywaith yn yr un lle er mwyn cael darlleniad cywir.	
Wrth fesur dyfnder yr eira, yr unig offer sydd ei angen arnoch chi yw pren mesur.	✓
Dylech chi fesur yr eira mewn man caeedig er mwyn cael darlleniad cywir.	

Casglu gwybodaeth a dehongli

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 3
Neges Bwysig i Rieni

A5. Beth yw prif fwriad y pennaeth yn y darn hwn? Nodwch drwy roi ✓ yn y blwch priodol. [1]

Cyflwyno Gwybodaeth ✓

Diben a phwrpas

A6. Pa ffactorau sydd wedi arwain at benderfyniad y pennaeth i gau'r ysgol? [3]

- Ni fydd y cwmnïau bysiau yn gallu dod i gasglu'r disgyblion ar ddiwedd y dydd.
- Mae gormod o eira wedi syrthio ac yn dal i syrthio i fedru parhau i gadw'r ysgol yn agored.
- Diogelwch y plant a'r staff sy'n cael blaenoriaeth – perygl i iechyd a diogelwch / risg i fywyd.
- Mae amodau gyrru a chyflwr palmentydd a ffyrdd o amgylch yr ysgol yn wael.
- Mae'r Swyddfa Dywydd wedi rhybuddio y gall trafnidiaeth gyhoeddus gael ei chanslo wrth i eira dwfn gau rhai ffyrdd.
- Mae toriadau hir i gyflenwadau trydan a gwasanaethau eraill yn debygol
- Wedi ymgynghori â phenaethiaid ysgolion eraill a llywodraethwyr
- Rhybudd coch gan y Swyddfa Dywydd

1 marc am bob rheswm (hyd at 3)

Dehongli
✓- 1 marc

A7. Pa air yn y paragraff canlynol sy'n golygu "trafod"? Tanlinellwch y gair. [1]

Mae'r penderfyniad i gau wedi ei wneud ar ôl ymgynghori'n ofalus â'r llywodraethwyr a phenaethiaid yr ysgolion cyfagos. Mewn unrhyw benderfyniad, diogelwch ein plant a'n staff sy'n cael blaenoriaeth. Rhaid i ni hefyd ystyried amodau gyrru a chyflwr palmentydd a ffyrdd o amgylch yr ysgol.

Ystyr gair
✓- 1 marc

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 4
Paldaruo

A8. Ar ôl postio ei gŵyn ar fforwm trafod Paldaruo, mae tri o bobl eraill wedi ymateb i neges Dafydd Roberts. Mae pedwar o'r datganiadau isod yn gywir am y sylwadau yn y fforwm. Mae un ateb cywir wedi'i roi i chi'n barod. Rhowch ✓ yn y blychau gyferbyn â'r **tri** sylw cywir arall.
Ticio 4 – tynnu un o'r cyfanswm
Ticio 5 neu fwy – 0 marc [3]

Dwy wlad sy'n arfer delio ag eira yw Sweden ac Awstria.	✓
Mae tri o'r bobl yn cytuno â chau ysgolion oherwydd yr eira.	
Mae pobl o wledydd eraill yn synnu bod popeth yng Nghymru yn stopio oherwydd yr eira.	✓
Mae eira yn Awstria am lai na chwe mis y flwyddyn.	
Dydy Angela Hayes ddim yn credu y gallai pobl Cymru wneud mwy i baratoi ar gyfer delio ag eira.	
Roedd yn ddiogel teithio ar hyd ffyrdd Casnewydd ddoe.	
Mae trafnidiaeth gyhoeddus yn broblem i athrawon gyrraedd eu gwaith yn ystod cyfnod o eira.	✓
Mae Jâms ap Rhisiart yn poeni am ddiogelwch ei ferched yn yr eira.	✓

Dehongli
Mewnbynnu marc

A9. Pa dechneg ysgrifennu sydd ym mrawddeg olaf barn Dafydd Roberts? [1]

Cwestiwn rhethregol

Adnabod techneg arddull
✓- 1 marc

A10. Pam mae'r dechneg hon wedi cael ei defnyddio? [2]

- Er mwyn annog darllenwyr y fforwm i ymateb i sylwadau gwreiddiol Dafydd Roberts
- Er mwyn i'r darllenwyr ystyried pa mor gostus yw diwrnod o eira i economi'r wlad
- Er mwyn i'r darllenwyr weld mai'r bobl gyffredin sy'n talu trethi a pherchnogion busnesau fydd ar eu colled yn ariannol oherwydd hyn

0 marc
Sylw arwynebol (*e.e. gwneud i ni feddwl*)

1 marc
Dechrau dadansoddi ystyr

2 farc
Cyfiawnhau'n hyderus.

Dadansoddi
Mewnbynnu marc

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 5
Nid yw'r eira yn wynfyd i'r ffermwyr

A11. Beth yw ystyr 'gwynfyd' yn nheitl y darn? Nodwch drwy roi ✓ yn y blwch priodol: [1]

Nefoedd o hapusrwydd ✓

Dehongli ystyr gair

A12. Sut mae Gwawr Lewis yn llwyddo i gyfleu'r problemau sy'n wynebu ffermwyr yn ystod cyfnod o eira? [5]

0 marc
Heb ymgeisio/ateb amherthnasol

1 marc
Ailadrodd problemau'n unig gyda pheth tystiolaeth

2 farc
Gallu cyfeirio at ambell nodwedd/ffaith o'r darn darllen sy'n dangos bwriad yr awdur, gan ddyfynnu.

3 marc
Trafod sawl nodwedd/ffaith o'r darn darllen sy'n dangos bwriad yr awdur gan ddyfynnu a dechrau dadansoddi.

4 marc
Trafod yn dda sawl nodwedd/ffaith o'r darn darllen gan ddyfynnu a dadansoddi'n dda.

5 marc
Ateb manwl sy'n trafod yn ddeallus nodweddion/ffeithiau arwyddocaol yn y darn gan ddyfynnu a dadansoddi'n hyderus.

Gellir cyfeirio at y canlynol:

Ailadrodd	e.e. EIRA, eira a mwy o eira!
Trosiad	Gorchuddiwyd y rhan fwyaf o dir Cymru gan flanced wen
Cyferbyniad	e.e. Er bod yr eira'n hudol, mae ganddo'r gallu i ddod â'r wlad i stop
Ansoddeiriau	e.e. Hudol, torcalonnus
Rhestr	e.e. gan gau ysgolion, effeithio ar wasanaethau a busnesau am gyfnod.
Trosiad	ergyd drom
Cwestiwn Rhethregol	tybed pa fath o dywydd fydd yn ein hwynebu dros y misoedd nesaf?

Dadansoddi / gwerthuso

Mewnbynnu marc

© WJEC CBAC Cyf.

Darn Darllen 6
Wil ac Aeron – Gwlad y Ceirw

A13. Pa un o'r datganiadau canlynol sy'n gywir? Rhowch ✓ yn un o'r blychau. [1]

Mae Wil ac Aeron yn mynd ar daith o dros dri chan milltir gyda'r ceirw.	
I ogledd Norwy mae'r ddau yn teithio.	✓

Casglu gwybodaeth

© WJEC CBAC Cyf.

Darnau Darllen 5 a 6
Nid yw'r eira yn wynfyd i'r ffermwyr
Wil ac Aeron – Gwlad y Ceirw

A14. Cymharwch brofiadau Gwawr Lewis a'r ffermwyr o'r eira yng Nghymru â phrofiadau Wil ac Aeron o'r eira yn yr Artig. [7]

0 marc
Heb ymgeisio/ateb amherthnasol

1 marc
Gallu adalw gwybodaeth sylfaenol

2 farc
Gallu adalw gwybodaeth sylfaenol am y ddau ac ychydig o ymdrech i gymharu (3+ cymharu cytbwys).

3marc
Adalw gwybodaeth yn eithaf manwl gan gymharu'n gyson ond heb ddehongli.

4 marc
Adalw gwybodaeth yn eithaf manwl gan gymharu'n gyson a dechrau dehongli

5 marc
Ateb manwl sy'n cynnwys gwybodaeth fanwl am y ddau gan gymharu'n effeithiol a dehongli'n gyson a da

6 marc
Ateb manwl sy'n cynnwys gwybodaeth fanwl am y ddau gan gymharu'n effeithiol a dehongli'n dda iawn

7 marc
Dethol gwybodaeth berthnasol yn ddeheuig gan ddehongli'n aeddfed a chymharu'n effeithiol

Gellir cyfeirio at y canlynol:

- Eira Cymru ac eira'r Arctig
- Gwawr yn sôn am olwg hardd yr eira (er mai twyll yw hyn i'r ffermwyr)
- Gwawr wedi arfer gweld eira, ond ddim cymaint ag a welodd hi'n ddiweddar – trwch mwyaf ers degawdau. Profiadau anghyfarwydd i Gwawr a Wil ac Aeron.
- Eira'n rhwystro pobl yng Nghymru rhag teithio e.e. Gwawr wedi gorfod aros gyda theulu yng Nghaerfyrddin, cerbydau'n methu mynd i ffermydd o gwbl. Dull teithio Wil ac Aeron yn haws - ar gefn *ski-doos* (sy'n berffaith ar yr eira caled ond sy'n dueddol o suddo i'r eira meddal)
- Gwawr wedi profi caredigrwydd ei theulu. Wil ac Aeron yn ymgartrefu gyda dau deulu o Samiaid ac yn cael croeso arbennig iawn.
- Effeithiau negyddol yr eira yng Nghymru; Wil ac Aeron wedi cael llond bol o'r eira erbyn y diwedd
- Er yr effeithiau negyddol, mae'n rhaid i'r ffermwr fynd ymlaen â'i waith. Pwrpas taith Wil ac Aeron hefyd yn allweddol gan fod angen hebrwng y ceirw i arfordir y gogledd lle maen nhw'n geni eu lloi dros yr haf
- Amodau anodd: Eira yn gwneud gwaith y ffermwr yn heriol – ffyrdd heb eu graeanu, methu cael gafael mewn bwyd, dim ffordd i filfeddyg gyrraedd y fferm, lori laeth yn methu cyrraedd i nôl y llaeth; Wil ac Aeron yn gorfod symud cannoedd o geirw dros 200 milltir mewn eira trwchus ac mewn oerfel sy'n brathu

© WJEC CBAC Cyf.

- Gwneud sefyllfa oedd yn anodd yn barod hyd yn oed yn waeth – taflu llaeth; Wil ac Aeron yn fwy ymwybodol mor ffodus ydyn nhw ar ôl bod ac yn cwyno llai ar ôl gweld bywyd mor galed oedd gan y Samiaid
- Gwawr yn poeni am y dyfodol

Cymharu / dehongli

Mewnbynnu marc

© WJEC CBAC Cyf.

Cwestiwn B1 a B2 (20 marc)

	CYFATHREBU A THREFN (YSTYR, PWRPASAU, DARLLENWYR a STRWYTHUR)	***YSGRIFENNU'N GYWIR (IAITH, GRAMADEG, SILLAFU AC ATALNODI)***
Band 5	**9-10 marc** • Ysgrifennu aeddfed a threiddgar • Ysgrifennu effeithiol sy'n cynnal diddordeb y darllenydd trwy gydol y darn • Addasu'r cywair priodol yn hyderus i'r pwrpas/cynulleidfa • Datblygu syniadau yn argyhoeddiadol gyda manylder, gwreiddioldeb a dychymyg • Adeiladwaith sicr a chydlynol; strwythur soffistigedig i'r ysgrifennu	**9-10 marc** • Defnyddio ystod eang o eirfa heriol ac addas yn hyderus i greu effaith neu i gyfleu ystyr benodol gywir • Gafael sicr iawn ar ramadeg • Defnyddio amrywiaeth o frawddegau addas ac effeithiol • Defnydd eang o gystrawennau cywir • Defnydd hyderus a chywir o ystod o atalnodi • Sillafu yn gywir bron yn ddieithriad • Gafael sicr iawn ar dreigladau • Gafael sicr iawn ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
Band 4	**7-8 marc** • Ysgrifennu sy'n dangos yn glir y gallu i ddewis a dethol syniadau perthnasol a phriodol • Ysgrifennu sy'n dangos dealltwriaeth sicr sut i ddal diddordeb y darllenydd • Addasu'r cywair yn briodol a chyson i'r pwrpas/cynulleidfa • Datblygu syniadau gyda manylder sy'n argyhoeddi a cheir peth gwreiddioldeb a dychymyg • Ysgrifennu wedi ei strwythuro'n bwrpasol a'i drefnu'n eglur i roi dilyniant rhwydd a llyfn	**7-8 marc** • Defnyddio ystod eang o eirfa yn gywir • Gafael sicr ar ramadeg • Defnyddio amrywiaeth o frawddegau i greu effeithiau arbennig • Defnyddio ystod dda o gystrawennau'n gywir • Defnydd cywir o ystod o atalnodi • Sillafu sicr • Gafael sicr ar dreigladau • Gafael sicr ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
Band 3	**5-6 marc** • Ysgrifennu cydlynol a diddorol ar y cyfan • Ymwybyddiaeth glir sut i ddal diddordeb y darllenydd • Cywair yn briodol ac yn addas ar y cyfan i'r pwrpas/cynulleidfa • Syniadau sy'n dangos datblygiad a cheir rhai cyffyrddiadau diddorol yn yr ysgrifennu • Gwaith trefnus sy'n rhoi dilyniant a strwythur	**5-6 marc** • Defnyddio ystod dda o eirfa yn eithaf cywir • Gafael gyson ar ramadeg ar y cyfan • Defnyddio amrywiaeth o frawddegau • Defnyddio ystod o gystrawennau'n gywir ar y cyfan • Defnydd cywir ar y cyfan o ystod o atalnodi • Sillafu mwyafrif y geiriau'n gywir • Mwyafrif y treigladau yn gywir • Mwyafrif y berfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid yn gywir

© WJEC CBAC Cyf.

	CYFATHREBU A THREFN (YSTYR, PWRPASAU, DARLLENWYR a STRWYTHUR)	YSGRIFENNU'N GYWIR (IAITH, GRAMADEG, SILLAFU AC ATALNODI)
Band 2	**3-4 marc** • Peth ysgrifennu cydlynol • Peth ymwybyddiaeth o sut i greu effaith i ddal diddordeb y darllenydd • Ymdrech glir i addasu cywair i bwrpas/darllenydd • Datblygu rhai syniadau gydag ambell gyffyrddiad diddorol • Peth trefn ar y gwaith a pheth dilyniant i syniadau	**3-4 marc** • Defnyddio peth ystod o eirfa • Gafael anghyson ar ramadeg • Amrywio brawddegau rywfaint • Peth gafael ar gystrawen • Peth gafael ar ystod o atalnodi • Sillafu yn eithaf cywir • Treigladau yn eithaf cywir • Berfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid yn eithaf cywir
Band 1	**1-2 marc** • Ysgrifennu cydlynol elfennol • Ymwybyddiaeth gyfyngedig o'r darllenydd • Peth ymdrech i addasu cywair i bwrpas/cynulleidfa • Peth cynnwys perthnasol er yn anghyson • Trefn elfennol a dilyniant syml i syniadau	**1-2 marc** • Ystod gyfyngedig o eirfa • Gafael gyfyngedig ar ramadeg • Defnyddio ystod gyfyngedig o frawddegau • Gafael gyfyngedig ar gystrawen • Peth ymdrech i atalnodi • Sillafu rhai geiriau yn gywir • Gafael gyfyngedig ar dreigladau • Gafael gyfyngedig ar ferfau (amser a therfyniadau) ac arddodiaid
	Dim sy'n haeddu ei wobrwyo	

© WJEC CBAC Cyf.